

Een waardevolle nieuwe plant gevonden. En wat moet ik er nou mee...?

Vraag het de vakman!

Chris van der Wurff vindt wel eens een afwijkende plant in zijn kwekerij. Zo broedt hij in Heeze al vanaf 1995 op een *Styrax japonicus* die de kwaliteiten van een straatboom heeft. Er is nu van vermeerderd, er is plantgoed dat bestaat uit nazaten van een redelijke maat en er is een naam aan gehangen. Dan is de vraag: wat nu? De rubriek Vraag het de Vakman beschrijft ditmaal eerst de geschiedenis van de plant en geeft dan de features van de plant weer. De vaklieden Ronald Laman en Peter van Rijssen vertellen elk op hun eigen manier wat zij Chris zouden aanraden.

Auteur: Jaap Smit

Veel boomkwekers hebben een hoekje met probeersels, afwijkende planten die iets bijzonders hebben ten opzichte van de rest van de planten uit een partij: een andere bloemkleur, dwerggroei of bonte bladeren. Exemplaren die potentieel een hit kunnen worden. Maar wat moet je ermee? Beschrijven en gratis uitzetten op de markt? Of juist kwekersrecht aanvragen? Want er zijn voorbeelden van kwekers die hun inkomen flink spekken met een of meer succesvolle patenten. "Ik vond deze plant in 1995, een zaaisel van *Styrax japonicus* var. *fargesii*", vertelt Van der Wurff. "Deze variëteit wijkt van de gewone soort af doordat hij iets meer opgaand is en in mijn

teelt van laanbomen heeft dat sterk de voorkeur boven *Styrax japonicus*. Deze soort is van nature een struikvorm en sommige exemplaren zijn behoorlijk vorstgevoelig, vooral voor de late nachtvorst. Hierdoor is het meer een struikvorm dan een boomvorm. Dat wetende zijn we op zoek gegaan naar een boomvorm in *Styrax japonicus*. Die vonden we in een zaaisel van zaden rechtstreeks afkomstig uit China, waarin duidelijke boomvormen aanwezig waren. Ze bleken op de kwekerij bovendien veel winterharder dan *Styrax japonicus*. Deze selectie heeft ook de afgelopen strenge winter met -22 graden C prima doorstaan.

Via selectie is er uiteindelijk maar één goede boom overgebleven. Die boom is nu ongeveer 15 jaar oud, 8 meter hoog en heeft een doorsnede van slechts 2,5 meter. Het is daarmee naar mijn idee een compacte, opgaande vorm, die prima in

Chris van der Wurff: "Ik heb een interessante selectie van een *Styrax*. Ik zie commerciële mogelijkheden, maar hoe pak ik het nu slim aan? En moet ik deze plant alleen in Europa of wereldwijd vastleggen?"

Styrax japonicus 'June Snow'

kleinere tuinen past en ook op plaatsen met een beperkt profiel.”

Styrax staat de laatste jaren terecht meer in de belangstelling. Deze boom bloeit pas in juni, op het moment dat bomen als Malus en Prunus al zijn uitgebloeid. Met de Styrax is het 'bloeiseizoen' met ongeveer drie weken te verlengen, zoals Van der Wurff het noemt. Vandaar dat hij zijn plant de naam *Styrax japonicus 'June Snow'*

Styrax japonicus 'June Snow'

heeft gegeven. De bloei van *Styrax* is opvallend: hij bloeit rijk met hangende witte bloemen, die wat aan sneeuwkllokjes doen denken. De bloemen geuren zoet en na de bloei ontwikkelen zich kleine, droge zaden van ongeveer 1 cm.

Deze selectie ontwikkelt een gele herfstkleur, maar houdt tot laat in de herfst zijn blad vast. Het blad van 'June Snow' is iets groter dan het

blad van de 'gewone' *Styrax japonicus*. Ziekten zijn in *Styrax* eigenlijk niet bekend.

Tot zover de goede eigenschappen bij de eindgebruiker. Een moderne selectie breekt veel moeilijker door als hij op de kwekerij slecht groeit, ziek wordt of lastig te vermeerderen is. Niks van dat alles, volgens Chris: "'June Snow' is goed door zomerstek te vermeerderen en de groeisnelheid op de kwekerij ligt ergens tussen 60 cm en 100 cm per jaar. Daarmee is binnen enkele jaren een boom in de maat 8-10 te kweken. Deze boomsoort groeit op alle grondsoorten, maar heeft een voorkeur voor een humeuze standplaats.”

Van der Wurff beschikt inmiddels over ongeveer 1250 planten in verschillende maten, vooral in plantgoed. Er is nog geen materiaal in omloop gebracht en er is vóór deze publicatie nog geen ruchtbaarheid aan de selectie gegeven. Van der Wurff laat de plant dit jaar keuren op GrootGroen Plus in Zundert. Helaas bloeit ze – hoewel het een eenhuizige plant is, oogt ze vrouwelijk – dan niet. De vraag die rest, is: waar doe ik uit financieel en dendrologisch oogpunt het beste aan? Moet ik de plant beschermen of niet? En verder: wat zijn daarna de te ondernemen stappen voor een succesvolle introductie? En is Europa, Amerika, Azië of de sky de limit?

Styrax japonicus 'June Snow'

Ronald Laman, firmant Breederplants: Maak een goede afweging tussen kosten en opbrengsten

Ronald Laman

Het is altijd lastig hierover iets te zeggen, als je het ras niet hebt gezien. Maar meer in het algemeen is *Styrax japonicus* "upcoming", zoals je zelf ook al aangaf.

Om een ras te beschermen moet je een aantal punten goed op een rij zetten. De belangrijkste vragen die een kweker zich moet stellen, zijn:

- waarom wil ik het ras beschermen?
- heeft de plant de goede eigenschappen?
- wat zijn de kosten en baten die je ervan verwacht?

De belangrijkste vraag is waarom je een plant zou willen beschermen? Als je een ras wilt gaan beschermen, moet je je realiseren dat dit geld kost. De reden om een laanboom te beschermen is waarschijnlijk om je eigen markt een beetje te beschermen. Nu kan je dit alles niet alleen doen, dus lijkt het mij verstandig om het ras bij een bureau onder te brengen.

Aan iedere bescherming zit een kostenplaatje. De kosten bestaan uit de kosten voor het onderzoeken van de eigenschappen van de plant, het vastleggen van de gegevens en de jaarlijkse kosten

Het lijkt erop dat het ras wel de juiste eigenschappen heeft om zijn weg te vinden in de markt: interessante herfstverkleuring, late voorjaarsbloei, met daarna kleine vruchten, in combinatie met een compactere vorm. Dit lijkt mij een ideale boom om aan te planten in de kleinere tuin en mogelijk ook in het openbaar groen.

Aan iedere bescherming zit een kostenplaatje. De kosten bestaan uit de kosten voor het onderzoeken van de eigenschappen van de plant, het vastleggen van de gegevens en de jaarlijkse kosten. Al naar gelang de keuze kan dat oplopen tot € 10.000 per ras over een periode van 30 jaar. Nu is het belangrijk om in te schatten of je de kosten terug kan verdienen door middel van royalty's of door de plant alleen zelf te kweken. Ik ben er geen voorstander van dat de eigenaar de enige is die het ras kan en mag kweken en dat andere kwekers het uitgangsmateriaal alleen bij de eigenaar kunnen inkopen. Dit kan belemmerend werken bij de vermarkting van het ras. Dit omdat wij (de patentbureaus) dan fungeren als verkoper voor de eigenaar, en dit is niet de bedoeling van een patentbureau.

Wij van de bureaus kunnen de eigenaar begeleiden bij al deze vragen en bij de aanvraag voor rechten. Ik zou het ras alleen in Europa vastleggen voor een periode van 30 jaar; zolang zit er kwekersrecht op een laanboom.

Styrax japonicus 'June Snow'.

Chris van der Wurff op zijn kwekerij.

Peter van Rijssen, mede-eigenaar Plantipp: Een plant met toekomst, maar wel eerst testen

Toevallig zijn we met een aantal Styraxen bezig. Deze plant zou een mooie aanvulling zijn op de donkerbladige en rozebloeiende rassen die er al zijn of die eraan komen. Een van de mogelijkheden is van deze van elkaar afwijkende Styrax-rassen een groep te bouwen. Dus zonder de plant echt te kennen, zie ik wel mogelijkheden voor een goede selectie met een smalle groeiwijze.

Ik zou Chris een aantal tips willen geven. Als een kweker een nieuwe soort heeft, is het heel erg belangrijk dat hij er zuinig mee omgaat. Hoewel het deels preken is voor eigen parochie, zou ik hem aanraden direct aan te kloppen bij een bedrijf in royaltymanagement. En dan is het belangrijk nooit zomaar een nieuwe plant aan derden te geven, maar eerst een proefcontract aan te gaan. Doe dit alleen met betrouwbare bedrijven of personen waar je een goed gevoel bij hebt. Dit is belangrijk om problemen later te voorkomen.

Doe dit alleen met betrouwbare bedrijven of personen waar je een goed gevoel bij hebt. Dit is belangrijk om problemen later te voorkomen

Het testen van een nieuw ras onder verschillende klimatologische omstandigheden is de basis voor het nemen van de juiste beslissingen. Misschien dat het nieuwe soort in Spanje, waar veel laanbomen gekweekt worden, wel May Snow zou moeten heten. Het geeft aan dat een rasnaam ook belangrijk is. Na de testperiode vindt een evaluatie plaats.

Onderscheidt het nieuwe ras zich van andere Styrax-rassen?
Wat voor aantallen kunnen geproduceerd worden?

Peter van Rijssen

Hoogte van de royalty

Gemiddeld kost de gehele Europese kwekersrechtprocedure € 3.500,-. De jaarlijkse kosten zijn € 300,-. Het kwekersrecht voor een boom geldt 30 jaar. Dat is dan ook de tijd die je hebt om de investering in het kwekersrecht terug te verdienen. Veel kwekers vinden dit een te grote investering. Bij positieve testresultaten kan Plantipp BV deze kosten altijd voorfinancieren.

De Amerikaanse markt kan ook interessant zijn. Ook voor deze grote consumentenmarkt geldt dat het testen erg belangrijk is. Wat wij mooi en goed vinden, kan geheel anders uitpakken in de USA. Ook gelden er importbeperkingen en importverboden voor veel gewassen. Het uiteindelijke patent (Amerikaans kwekersrecht) kost \$ 3.000,-.

